

з місцевим населенням, показ відеофільмів, зацікавленість місцевих жителів в робочих місцях тощо.

1. Обласна програма «Поводження з твердими побутовими відходами у Тернопільській області на 2018-2020 рр.» – Тернопіль, 2018. – 14 с.
2. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Тернопільській області у 2017 році. – 2018. – 253 с. URL: <http://ecoternopil.gov.ua>.
3. Яким буде сміттєпереробний завод у Львові? Управління екології та природних ресурсів. URL: <http://ecoternopil.gov.ua>.
http://tvoemisto.tv/exclusive/yakym_bu_de_smittiepererobnyu_zavod_u_lvovi_pryklad_polshchi_93670.html.

УДК 595.789

**ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РЯДУ
ЛУСКОКРИЛІ, АБО МЕТЕЛИКИ – LEPIDOPTERA У
ЗООЛОГІЧНИХ ФОНДАХ КАФЕДРИ БОТАНІКИ ТА
ЗООЛОГІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

Дмитрів В.В., Голіней Г.М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюк

E-mail: dmytrivvasya7@gmail.com

Ряд Лускокрилі є одним із рядів комах, найчисленніших за кількістю видів. У фауні Європи налічується 33 надродини. Ряд поділяється на три підряди: щелепні (Lacinita), рівнокрилі (Jugata), різнокрилі (Frenata) [1].

Вивченням ряду Лускокрилих займалися Некрутенко Ю. П. – фахівець із денних метеликів, автор 5 монографій і понад 150 статей. Л. А. Шелюжко - збирач однієї з найбільших у світі колекцій лускокрилих. За результатами власних та чужих експедицій Л. А. Шелюжко описав десятки нових видів та підвидів [3].

Основна роль музею природничого профілю - накопичення і збереження натуральних природних об'єктів фауни у вигляді колекцій, опудал, препаратів тощо, з метою їх подальшого використання у навчальній і науковій роботі, демонстрація їх у вигляді експонатів на виставках для поширення наукових знань про фауну.

В зоологічних фондах кафедри ботаніки та зоології ТНПУ імені Володимира Гнатюка зібрана колекція комах Західної України. Проте колекційні матеріали з часом руйнуються і втрачаються. Значна частина матеріалу поповнюється студентами під час експедиційних виїздів, проходження навчально-польових практик, дані ентомологів-любителів і ін.

Метою даної роботи є уточнення і узагальнення старих та нових відомостей, щодо видового різноманіття комах ряду Лускокрилих у зоологічних фондах кафедри.

Для встановлення видової приналежності комах використовували різноманітні таблиці для визначення, наведеними у атласах, визначниках [2, 3].

На сьогодні колекція лускокрилих представлена такими видами:

Ряд Лускокрилі, або Метелики – Lepidoptera

Родина Косатці – Papilionidae

Рід *Iphiclides*

Подалірій – *Iphiclides pjdalarius* (Linnaeus, 1758)

Рід *Papilio*

Махаон – *Papilio machaom* (Linnaeus, 1758)

Родина Білани – Pieridae

Рід *Aporia*

Білан жилкуватий – *Aporia crataegi* (Linnaeus, 1758)

Рід *Pieris*

Білан капустяний – *Pieris brassicae* (Linnaeus, 1758)

Білан ріп'яний – *Pieris rapae* (Linnaeus, 1758)

Білан брукв'яний – *Pieris napi* (Linnaeus, 1758)

Рід *Pontia*

Білох ріпаковий – *Pontia daplidice* (Linnaeus, 1758)

Рід *Colias*

Жовтюк осьмак – *Colias hyale* (Linnaeus, 1758)

Рід *Gonepteryx*

- Цитринець – *Gonepteryx rhamni* (Linnaeus, 1758)
Родина Сонцевики – Nymphalidae
Рід *Apatura*
Мінливиць малий – *Apatura ilia* ([Denis & Schiffermüller], 1775)
Рід *Vanessa*
Сонцевик адмірал – *Vanessa atalanta* (Linnaeus, 1758)
Сонцевик будяковий – *Vanessa cardui* (Linnaeus, 1758)
Рід *Inachis*
Сонцевик павиче око – *Inachis io* (Linnaeus, 1758)
Рід *Aglais*
Сонцевик кропив'яний – *Aglais urticae* (Linnaeus, 1758)
Рід *Nymphalis*
Nymphalis polychloros (Linnaeus, 1758)
Рід *Polygonia*
Щербатка с-біле – *Polygonia c-album* (Linnaeus, 1758)
Рід *Issoria*
Підсрібник Латонія – *Issoria lathonia* (Linnaeus, 1758)
Рід *Maniola*
Очняк волове око – *Maniola jurtina* (Linnaeus, 1758)
Рід *Araschnia*
Сонцевичок змінний – *Araschnia levana* (Linnaeus, 1758)
Рід *Aphantopus*
Очняк квітковий – *Aphantopus hyperantus* (Linnaeus, 1758)
Родина Синявці – Lycaenidae
Рід *Lycaena*
Дукачик непарний – *Lycaena dispar* ([Haworth], 1802)
Рід *Polyommatus*
Синявець конюшинний – *Polyommatus bellargus* (Rottemburg, 1775)
Синявець Ікар – *Polyommatus icarus* (Rottemburg, 1775)
Polyommatus coridon (Poda, 1761)
Рід *Hesperia*
Головчак кома – *Hesperia comma* (Linnaeus, 1758)
Рід *Coenonympha*
Прочанок Арканія – *Coenonympha arcania* (Linnaeus, 1758)
Прочанок Памфіл – *Coenonympha pamphilus* (Linnaeus, 1758)

Рід *Erebia*

Гірняк Лігея – *Erebia ligea* (Linnaeus, 1758)

Рід *Lasiommata*

Осадець Мегера – *Lasiommata megera* (Linne, 1767)

Рід *Satyrrium*

Хвостюшок w-біле – *Satyrrium w-album* (Knoch, 1782)

Рід *Everes*

Синявець Аргіад – *Everes argiades* (Pallas, 1771)

Рід *Melanargia*

Melanargia galathea (Linnaeus, 1758)

Зібрана колекція комах постійно доповнюється новими видами.

1. Бригадиренко В. В. Основи систематики комах: Навч. посіб. / В. В. Бригадиренко. Д.: РВВ ДНУ, 2003. 204 с.
2. Гусев В.І. Атлас комах України / [Гусев В.І. та ін.]. К.: Рад. шк., 1962. 224 с.
3. Некрутенко Ю., Чиколовець В. Денні метелики України. – Київ: Видавництво Раєвського, 2005. 232 с.

УДК 373.5.016:57]:159.955

ВИНАХІДНИЦЬКІ ЗАДАЧІ З БІОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ

Желізняк Н. Р., Міщук Н. Й.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: shab@chem-bio.com.ua

Інноваційна освіта – це нова педагогіка, нові освітні процеси, нові технології. Саме активні методи навчання дають змогу учневі розкритися як особистості, тому провідним завданням кожного вчителя є формування здатності до критичного аналізу та всебічної обробки інформації [3].

Упродовж останніх десятиліть учені, методисти і передові вчителі-практики спрямовують свої зусилля на пошуки шляхів максимальної активізації пізнавальної діяльності учнів і ефективного керування нею. У зв'язку з цим виникла проблема